

Otkrivenje Isusa Krista – broj jedan

Sjeme otkrivenja: razotkrivanje proročke tapiserije od prispodoba do posljednjeg upozorenja

Jeff Pippenger
2023-07-29

Sjedinjene Američke Države izričito su prepoznate u Bibliji. Postoji nekoliko biblijskih odlomaka koji izričito prepoznaju Sjedinjene Američke Države na svršetku svijeta. U trinaestom poglavlju Otkrivenja Sjedinjene Američke Države predstavljaju drugu, odnosno dvorožnu zvijer koja izlazi iz zemlje i zabranjuje čitavome svijetu kupovati ili prodavati — osim ako imaju žig zvijeri.

I vidjeh drugu Zvijer gdje uzlazi iz zemlje; i imala je dva roga kao Jaganjac, a govorila je kao Zmaj. I izvršava svu vlast prve Zvijeri pred njom i čini da se zemlja i oni koji na njoj prebivaju klanjaju prvoj Zvijeri, kojoj je bila iscijeljena smrtonosna rana. I čini velika znamenja, tako da i oganj spušta s neba na zemlju pred ljudima, i zavodi one koji prebivaju na zemlji znamenjima koja joj je dano činiti pred Zvijeri; govoreći onima koji prebivaju na zemlji da načine lik Zvijeri koja je bila ranjena mačem, a ipak je oživjela. I dano joj je da udahne dah liku Zvijeri, da lik Zvijeri i progovori te učini da budu pobijeni svi koji se ne bi klanjali liku Zvijeri. I čini da svi, mali i veliki, bogati i siromašni, slobodni i robovi, prime žig na svoju desnu ruku ili na svoja čela: i da nitko ne može ni kupovati ni prodavati osim onoga koji ima žig, ili ime Zvijeri, ili broj njezina imena.

Ovdje je mudrost. Tko ima razum, neka izračuna broj Zvijeri, jer to je broj čovjeka; i broj njezin jest šest stotina šezdeset i šest. Otkrivenje 13,11–18.

U ovom odlomku nalazi se sedam glavnih proročkih obilježja povezanih sa zemaljskom zvijeri s dva roga. Ona vrši vlast zvijeri koja joj je prethodila; navodi sve ljude u svijetu da se klanjaju zvijeri koja je bila prije nje; čini velika čudesa koja svi ljudi vide; zavodi sav svijet i zapovijeda svijetu da načini lik zvijeri koja je bila prije nje; daje dah liku zvijeri te on progovara; prisiljava, pod prijetnjom smrću, sav svijet da se klanja liku zvijeri; i prisiljava sav svijet da primi žig ili na čelo ili na ruku te zabranjuje kupovanje i prodavanje onima koji nemaju žig, ime ili broj zvijeri.

Djelo obmane koje izvršava zvijer koja u jedanaestom retku izlazi „iz zemlje” toliko je zavodljivo i moćno da „zavodi one koji prebivaju na zemlji.” Čitav će svijet biti zaveden od strane Sjedinjenih Država. To jest, uz iznimku Božje crkve — čitav će svijet biti zaveden da prihvati žig antikrista. Proročki događaji koji prethode toj svjetskoj obmani već su u tijeku.

Postoje priče iz Biblije koje većina ljudi poznaje, makar samo na površnoj razini. Većina je čula za sukobe između Mojsija i faraona, Daniela i Nabukodonozora ili Isusa i Pilata. Ljudi poznaju te biblijske priče na različitim razinama razumijevanja, ali ne prepoznaju nužno da biblijsko proročanstvo izravno i vrlo određeno prepoznaje kraljeve i kraljevstva. To je zasigurno bio slučaj s Mojsijem, Danielom i Kristom. Egipat, Babilon i Rim bili su svi unaprijed izričito označeni u biblijskom proročanstvu prije povijesnih događaja u kojima su ispunili predviđanja koja su se

odnosila na njihova kraljevstva. Bog se nikada ne mijenja.

Jer ja sam Gospodin, ne mijenjam se; zato vi, sinovi Jakovljevi, niste uništeni. Malahija 3,6.

Isus Krist jučer i danas isti je — i zauvijek. Hebrejima 13,8.

Činjenica da se Bog nikada ne mijenja omogućuje nam da primijenimo jednostavnu logiku u razmatranju dvorožne zemaljske zvijeri iz trinaestog poglavlja Otkrivenja. Budući da znamo da je Bog unaprijed iznio proročanstva koja izravno identificiraju kraljevstva Egipta, Babilona i Rima dok su svako od njih stupalo u odnos s Božjom crkvom i progonilo je, možemo utvrditi neke činjenice u vezi sa zemaljskom zvijeri iz trinaestog poglavlja Otkrivenja. Zemaljska zvijer, kao i Egipat, Babilon i Rim, bit će izravno identificirana u biblijskom proročanstvu prije povijesnog razdoblja u kojemu će se ispuniti proročanstvo o toj naciji. Kažem da ovu činjenicu možemo utvrditi na temelju vrlo jednostavnog, ali važnog biblijskog pravila. To pravilo određuje da se istina utvrđuje na temelju svjedočanstva dvojice.

Na temelju iskaza dvojice svjedoka ili trojice svjedoka neka se pogubi onaj koji je dostojan smrti; ali na temelju iskaza jednoga svjedoka neka se ne pogubi. Ponovljeni zakon 17,6.

Jedan svjedok ne smije ustati protiv čovjeka ni za kakvu nepravdu, ni za kakav grijeh, ni za bilo koji grijeh kojim je sagriješio: na iskazu dvojice svjedoka, ili na iskazu trojice svjedoka, neka se stvar utvrdi. Ponovljeni zakon 19,15.

Ovo je treći put da dolazim k vama. Na iskazu dvojice ili trojice svjedoka neka se utvrdi svaka riječ. 2. Korinćanima 13,1.

Protiv starješine ne primaj optužbe, osim na temelju iskaza dvojice ili trojice svjedoka. 1 Timoteju 5,19.

Biblijsko proročanstvo proreklo je propast drevnoga Egipta kada je Bog postupao s buntovnim faraonom Egipta. Biblijsko proročanstvo proreklo je uspon i pad drevnoga Babilona, istodobno postupajući s buntovnim kraljevima Babilona. Biblijsko proročanstvo proreklo je uspon i pad carstva poganskoga Rima te prepoznalo i postupalo s pokvarenim predstavnicima Rima. Dosljednost Božjega nepromjenjivog karaktera pokazuje da će najznačajnije kraljevstvo spomenuto u biblijskom proročanstvu—zemaljska zvijer iz Otkrivenja trinaest—sasvim sigurno biti prepoznato u biblijskom proročanstvu.

Kad se ispuni proročanstvo o zvijeri iz zemlje iz trinaestog poglavlja Otkrivenja, Božja će se crkva naći u sukobu s političkim i vjerskim vodstvom te zvijeri iz zemlje, kako je to proročki prikazano u Mojsiju, Danielu i Kristu. Proročka uloga Sjedinjenih Američkih Država na svršetku svijeta jedna je od glavnih tema biblijskog proroštva. Dok budemo izlagali biblijske podatke koji prepoznaju ulogu Sjedinjenih Američkih Država u biblijskom proroštvu, služiti ćemo se pravilima koja se nalaze unutar same Biblije, jer Božjoj Riječi nije potrebna nikakva ljudska definicija. Drevnom Izraelu dana su obredna pravila, zdravstvena pravila, deset moralnih pravila, pravila za poljoprivredu i tako redom. Bog je uredan.

Neka sve bude pristojno i uredno. 1. Korinćanima 14,40.

Biblijski zapis ne pruža nikakvo svjedočanstvo koje bi upućivalo na to da bi čovjek bio blagoslovljen time što jednostavno zanemaruje pravila koja je dao Bog. Tko može očekivati da bude blagoslovljen ako zanemaruje pravila proročkoga tumačenja uspostavljena u Bibliji i od strane Biblije u svrhu proučavanja proročanstava?

Dođite sada, i raspravimo zajedno, govori Gospodin: ako su grijesi vaši kao skerlet, postat će bijeli kao snijeg; ako su crveni kao grimiz, postat će kao vuna. Izaija 1,18.

Dok primjenjujemo biblijska pravila, dopustit ćemo Bibliji da utvrdi i potvrdi jesu li ta pravila istinita ili lažna. Kao i kod svih Božjih različitih pravila, uvijek postoji i sotonjska krivotvorina tih pravila. Stoga je nužno da, kada se neko pravilo primjenjuje radi utvrđivanja istine, i istina koja je njime utvrđena i pravilo koje je primijenjeno budu podvrgnuti provjeri.

Ljubljani, ne vjerujte svakomu duhu, nego iskušavajte duhove jesu li od Boga, jer su mnogi lažni proroci izišli u svijet. 1 Ivanova 4,1.

Druga svrha, osim utvrđivanja proročanske uloge Sjedinjenih Država u ovoj studiji, jest prepoznati tajnu poruku iz knjige Otkrivenja koju je Isus sakrio sve do ovoga naraštaja.

Tajne stvari pripadaju Gospodu, Bogu našem; a ono što je objavljeno pripada nama i djeci našoj do vijeka, da bismo vršili sve riječi ovoga zakona. Ponovljeni zakon 29,29.

Božje proročke tajne koje se otkrivaju imaju svrhu omogućiti onima koji prime tu tajnu da drže Njegov zakon. Ljudi mogu držati Njegov zakon samo ako je zapisan u njihovu srcu. Tajna koja se razotkriva u knjizi Otkrivenja dio je procesa po kojemu Duh Sveti upisuje Božji zakon u našu nutrinu i naša srca. Tajna koja se otvara Božjem narodu, kada i ako se prihvati vjerom, uspostavlja novi savez.

Evo, dolaze dani, govori Gospodin, kad ću sklopiti novi savez s domom Izraelovim i s domom Judinim: ne kao savez što ga sklopili s njihovim ocima u dan kad ih uzeh za ruku da ih izvedem iz zemlje egipatske; savez moj koji oni prekršiše, premda sam im bio muž, govori Gospodin. Nego ovo je savez koji ću sklopiti s domom Izraelovim nakon onih dana, govori Gospodin: Zakon svoj stavit ću u njihovu nutrinu i upisati ga u njihova srca; i bit ću njihov Bog, a oni će biti moj narod. Jeremija 31:31–33.

„U posljednjim danima povijesti ove zemlje Božji savez s njegovim narodom koji drži njegove zapovijedi treba se obnoviti.“ Review and Herald, 26. veljače 1914.

Otkrivenje 1,1–3 Završna poruka upozorenja:

Otkrivenje Isusa Krista, koje mu daje Bog da pokaže svojim slugama ono što se uskoro ima zbiti; i posla ga te ga po svome anđelu oznani svome sluzi Ivanu, koji posvjedoči za riječ Božju i za svjedočanstvo Isusa Krista, i za sve što vidje. Blažen je onaj koji čita, i oni koji slušaju riječi ovoga proroštva te drže ono što je u njemu zapisano: jer je vrijeme blizu. Otkrivenje 1,1–3.

Prva tri retka prvoga poglavlja Otkrivenja utvrđuju da je „Otkrivenje Isusa Krista” posljednja poruka čovječanstvu. Očito je da je riječ o poruci, jer je „Otkrivenje Isusa Krista” dano Njemu od

Nebeskoga Oca da pokaže svojim slugama što se „uskoro mora zbiti”.

Rečeno nam je da uzmemo u obzir kako je „Duh Sveti tako oblikovao stvari, kako u davanju proročanstva“ tako i „u prikazanim događajima“.

„Duh Sveti tako je oblikovao okolnosti, kako pri davanju proročanstva tako i u događajima koji su prikazani, da pouči kako ljudski čimbenik treba ostati izvan vidokruga, skriven u Kristu, te da Gospod Bog nebeski i Njegov zakon trebaju biti uzvišeni. Čitajte knjigu proroka Daniela. Prizovite, točku po točku, povijest kraljevstava koja su ondje prikazana.” Testimonies to Ministers, 112.

„Prikazani događaji“, kao i „davanje proročanstva“ u prva tri retka prvoga poglavlja Otkrivenja, posebno prikazuju postupni proces kojim Bog komunicira ljudima te također utvrđuju da se poruka koja se priopćuje naziva „Otkrivenje Isusa Krista“.

Isus Krist tada je učinio dvije stvari s porukom koju je primio od Boga. Poslao je poruku po svome anđelu i također ju je po tom anđelu označio znakovima. Njegov je anđeo potom odnio poruku proroku Ivanu, koji ju je zapisao i poslao crkvama za tebe i mene. Prva su tri retka bila „tako oblikovana“ po „Duhu Svetome“ da naglase i „poruku“ i „proces priopćavanja“ uključen u prenošenje poruke.

Tri retka koja razmatramo predstavljaju posljednju poruku čovječanstvu, ali ne samo posljednju poruku — što je još važnije, ta tri retka predstavljaju posljednju poruku „upozorenja“ planetu Zemlji. Obilježje „upozorenja“ te poruke prepoznaje se kada se jedna skupina ljudi označava kao „blagoslovljena“ zato što je čitala, slušala i držala „ono što je u njoj napisano“. Postoji skupina ljudi koja neće čitati niti slušati upozorenje predstavljeno kao „Otkrivenje Isusa Krista“. Njima je nemoguće biti blagoslovljenima. Očito je da, ako postoji skupina koja je blagoslovljena zato što čita, sluša i drži ono što je napisano, tada postoji i skupina koja nije blagoslovljena. Hoće li čovjek čitati, slušati i držati poruku Otkrivenja Isusa Krista? Ako hoće, bit će blagoslovljen; ako neće, bit će proklet.

„Kaže prorok: ‘Blago onomu koji čita’ — ima onih koji neće čitati; blagoslov nije za njih. ‘I onima koji slušaju’ — ima također nekih koji odbijaju slušati bilo što o proročanstvima; blagoslov nije za ovu skupinu. ‘I drže ono što je u njoj napisano’ — mnogi odbijaju poslušati upozorenja i upute sadržane u Otkrivenju; nitko od njih ne može polagati pravo na obećani blagoslov. Svi koji ismijavaju teme proročanstva i rugaju se simbolima koji su ovdje svečano dani, svi koji odbijaju popraviti svoj život i pripremiti se za dolazak Sina čovječjega, ostat će bez blagoslova.” Velika borba, 341.

Izraz „vrijeme je blizu“ u trećem retku označava da postoji određeno vrijeme u povijesti kada prispijeva posljednja poruka upozorenja. „Vrijeme“ — (određeno vrijeme) „je blizu.“ Određeno vrijeme upravo će nastupiti, jer je blizu, a Božji narod (predstavljen po Ivanu) razumije poruku prije nego što to „vrijeme“ nastupi. Ivan je napisao knjigu Otkrivenja potkraj prvoga stoljeća, no ovi reci ukazuju na to da će postojati točka u povijesti dugo nakon 100. godine, kada će biti naviještena posljednja poruka upozorenja. Kada to „vrijeme“ bude „blizu“, poruka koja prepoznaje „što se ima uskoro zbiti“ bit će otkrivena Božjim slugama.

U ovoj seriji članaka Biblija i spisi Ellen White bit će korišteni kao autoritet za potvrdu tumačenja biblijskih odlomaka koje navodimo.

Također ćemo se pozvati na pravila proročkoga tumačenja koja je sastavio William Miller te na pravila utvrđena u kompilaciji pod naslovom *Prophetic Keys*. Također ćemo se služiti proročkom studijom nazvanom *Habakkukove tablice*.

Ne namjeravamo definirati svako pravilo kojim se služimo. Radi sažetosti, jednostavno ćemo uputiti na zbirku *Prophetic Keys* za svakoga tko želi pročitati detaljniji dokaz toga pravila. Serijom *Habakkuk's Tables* namjeravamo ukazati na određena izlaganja u kojima se neka tema, koje ćemo se ovdje samo kratko dotaknuti, obrađuje s većom dubinom.

Dok prolazimo kroz proučavanje knjige *Otkrivenja*, potičemo javni odaziv, ali odgovarat ćemo samo na priloge koji pridonose daljnjem proučavanju. Opseg naše rasprave obuhvatit će sadašnji niz izlaganja, proročka pravila koja primjenjujemo i informacije koje se nalaze u *Habakukovim tablicama*.

Otkrivenje Isusa Krista, koje mu dade Bog da pokaže svojim slugama što se ima uskoro zbiti; i posla ga te ga po svome anđelu obznani svome sluzi Ivanu: koji posvjedoči za riječ Božju i za svjedočanstvo Isusa Krista, i za sve što je vidio. Blažen je onaj koji čita i oni koji slušaju riječi ovoga proroštva i drže što je u njemu napisano, jer je vrijeme blizu. Otkrivenje 1,1–3.

Grčka riječ prevedena kao „označio” znači „naznačiti”. Poslao je poruku po „svome” anđelu i označio ju je po „svome” anđelu. „Njegov” anđeo jest Gabrijel.

„Riječi anđela: ‘Ja sam Gabrijel, koji stojim pred Bogom’, pokazuju da on zauzima položaj velike časti na nebeskim dvorovima. Kad je došao s porukom Danielu, rekao je: ‘Nema nikoga tko sa mnom stoji u ovome osim Mihaela [Krista], kneza vašega.’ Daniel 10:21. O Gabrijelu Spasitelj govori u *Otkrivenju*, govoreći da je ‘posla i po svome anđelu pokaza sluzi svojemu Ivanu.’ Otkrivenje 1:1.” Želja vjekova, 99.

Anđeo Gabriel poslan je s porukom, a anđeo Gabriel također predstavlja poruku. Kada čovječanstvo u povijesti stigne do trenutka kada je „vrijeme blizu” da bude proglašena posljednja poruka upozorenja, ta je posljednja poruka predstavljena anđelom. U knjizi *Otkrivenja* „poruke” su često prikazane kao anđeli, a, naravno, grčka riječ prevedena kao „anđeo” u *Otkrivenju* znači glasnik.

Svaka objava Božje istine koja je došla u povijesti zacijelo je objava Isusa Krista, ali *Otkrivenje* Isusa Krista u prvom poglavlju *Knjige Otkrivenja* posljednje je upozorenje čovječanstvu i događa se u određenom trenutku koji je prikazan kao „vrijeme”. Postoji još jedan odlomak u *Knjizi Otkrivenja* u kojem Ivan navodi da je „vrijeme blizu”. Taj drugi odlomak pruža drugo svjedočanstvo kako bi se ispitala početne tvrdnje koje sam iznio o recima jedan do tri.

I reče mi: Ove su riječi vjerne i istinite; i Gospodin Bog svetih proroka poslao je svoga anđela da pokaže svojim slugama što se uskoro mora zbiti. Evo, dolazim brzo: blagoslovljen je onaj koji drži riječi proroštva ove knjige.

I ja Ivan vidjeh ovo i čuh. I kad čuh i vidjeh, padoh ničice da se poklonim pred nogama anđela koji mi pokaza ovo.

Tada mi reče: Gledaj, ne čini toga! Jer ja sam tvoj sudrug, i braće tvoje proroka, i onih koji drže riječi ove knjige: Bogu se pokloni.

I reče mi: Ne zapečaćuj riječi proroštva ove knjige, jer je vrijeme blizu. Tko čini nepravdu, neka i dalje čini nepravdu; i tko je nečist, neka i dalje bude nečist; i tko je pravedan, neka i dalje čini pravdu; i tko je svet, neka i dalje bude svet. Otkrivenje 22,6–11.

Na kraju knjige Otkrivenja nalazimo istu temu kao i na početku Otkrivenja. Ponovno se upućuje na proces priopćavanja i na poruku kada je „Gospodin Bog” „poslao anđela svojega da pokaže slugama svojim što se ima uskoro zbiti”. I čim je slugama pokazana poruka koja označuje „što se ima uskoro zbiti”, Krist objavljuje da dolazi brzo. To je poruka koja prethodi Kristovu drugom dolasku, te je stoga posljednja poruka upozorenja — upravo ona ista poruka koja je u prvom retku prvoga poglavlja prikazana kao „Otkrivenje Isusa Krista”. Blagoslov koji je obećan u prva tri retka Otkrivenja ponavlja se izjavom: „blago onomu koji drži riječi proroštva ove knjige.”

U ovim recima nalazimo proširenje procesa priopćavanja izloženoga u prvom poglavlju, jer vidimo da, nakon što Gabriel prenese poruku Ivanu, Ivan biva toliko obuzet tom porukom da nastoji iskazati štovanje Gabrielu, a on tada Ivanovo nerazumijevanje koristi kako bi pokazao da su nebeski anđeli, zemaljski proroci i svi koji drže riječi ove poruke „susluge” koji trebaju štovati Boga Stvoritelja, a ne Božje stvorenje.

Ovi stihovi opisuju iste događaje i istu poruku koju razmatramo u prvom poglavlju. Oni ponavljaju vjerne i istinite riječi koje Božjim slugama pokazuju što se uskoro mora zbiti. Poruka je ponovno postavljena u okvir procesa komunikacije između Boga i Njegovih slugu. U dvadeset i drugom poglavlju nalazimo još više dokaza da je ta poruka završna poruka upozorenja, jer je „vrijeme” koje je „blizu” označeno kao ono koje nastupa neposredno prije nego što se zaključi vrijeme milosti za čovjeka; jer objava da „tko čini nepravdu, neka i dalje čini nepravdu; i tko je nečist, neka i dalje bude nečist; i tko je pravedan, neka i dalje čini pravdu; i tko je svet, neka i dalje bude svet” označuje svršetak vremena milosti, označujući početak sedam posljednjih zala, koja pak završavaju drugim Kristovim dolaskom.

„U ono će vrijeme ustati Mihael, veliki knez koji stoji za sinove tvoga naroda; i nastat će vrijeme tjeskobe kakve nije bilo otkako je naroda pa do toga vremena; i u to će vrijeme tvoj narod biti izbačen, svaki koji se nađe zapisan u knjizi.” Daniel 12:1.

„Kad poruka trećega anđela završi, milost više ne posreduje za krive stanovnike zemlje. Božji je narod izvršio svoje djelo. Primili su ‘kasnu kišu’, ‘osvježenje od prisutnosti Gospodnje’, i pripravljeni su za čas kušnje koji je pred njima. Anđeli užurbano prolaze amo-tamo po nebu. Anđeo koji se vraća sa zemlje objavljuje da je njegov posao dovršen; završna je kušnja došla na svijet, i svi koji su se pokazali vjernima božanskim propisima primili su ‘pečat Boga živoga’. Tada Isus prestaje sa svojim posredovanjem u nebeskom Svetišću. Podiže svoje ruke i glasno kaže: ‘Svršeno je;’ i sva anđeoska vojska odlaže svoje krune dok On objavljuje ovu svećanu izjavu: ‘Tko je nepravedan, neka i dalje čini nepravdu; i tko je nečist, neka se i dalje

kalja; i tko je pravedan, neka i dalje čini pravdu; i tko je svet, neka i dalje bude svet.’
Otkrivenje 22,11. Svaki je slučaj odlučan za život ili smrt.” Velika borba, 613.

Na početku knjige Otkrivenja i na kraju knjige Otkrivenja iznesena je ista priča. Povezivanjem tih dvaju odlomaka možemo razumjeti da je „Otkrivenje Isusa Krista“ posljednja poruka upozorenja čovječanstvu prije Kristova Drugog dolaska. Ta je poruka simbolički prikazana anđelom koji dolazi neposredno prije završetka vremena milosti. Ta poruka dijeli čovječanstvo u dvije skupine, ovisno o tome čitaju li, slušaju i drže poruku koja je otpečaćena kada je „vrijeme blizu“ — neposredno prije nego što se vrijeme milosti završi.

„Kako se približavamo završetku povijesti ovoga svijeta, proročanstva koja se odnose na posljednje dane osobito zahtijevaju naše proučavanje. Posljednja knjiga Novoga zavjeta puna je istine koju trebamo razumjeti. Sotona je zaslijepio umove mnogih, tako da su rado prihvatili svaki izgovor da Otkrivenje ne učine predmetom svojega proučavanja.”

„Knjiga Otkrivenja, u vezi s knjigom proroka Daniela, zahtijeva pomno proučavanje. Neka svaki bogobojažni učitelj razmotri kako da što jasnije shvati i iznese Evanđelje koje je naš Spasitelj osobno došao objaviti svome sluzi Ivanu,—‘Otkrivenje Isusa Krista, koje mu dađe Bog da pokaže svojim slugama što se ima uskoro zbiti.’ Nitko ne treba klonuti duhom u proučavanju Otkrivenja zbog njegovih naizgled mističnih simbola. ‘Ako li komu od vas nedostaje mudrosti, neka ište od Boga, koji svima daje obilno i bez prigovora.’ ‘Blago onomu koji čita i onima koji slušaju riječi ovoga proroštva i drže što je u njemu napisano, jer je vrijeme blizu.’ Mi trebamo svijetu navješćivati velike i svečane istine sadržane u knjizi Otkrivenja. U same nacрте i načela crkve Božje te istine trebaju ući. Ovu knjigu treba proučavati prisnije i marljivije, a istine koje ona sadrži izlagati usrdnije, istine koje se tiču svih koji žive u ovim posljednjim danima. Svi koji se pripremaju susresti svojega Gospodina trebaju ovu knjigu učiniti predmetom usrdna proučavanja i molitve. Ona je upravo ono što njezino ime označuje,—otkrivenje najvažnijih događaja koji se imaju zbiti u posljednjim danima povijesti ove zemlje. Ivan je, zbog svojega vjernog pouzdanja u riječ Božju i svjedočanstvo Kristovo, bio progнан na otok Patmos. Ali njegovo progonstvo nije ga odvojilo od Krista. Gospodin je pohodio svoga vjernog slugu u njegovu progonstvu i dao mu pouku o onome što je imalo doći na svijet.“

„Ova je pouka za nas od najveće važnosti; jer živimo u posljednjim danima povijesti ove zemlje. Uskoro ćemo stupiti u ispunjenje događaja za koje je Krist pokazao Ivanu da se trebaju zbiti. Dok glasnici Gospodnji iznose ove svečane istine, moraju shvatiti da se bave temama od vječnoga značenja, te trebaju tražiti krštenje Duhom Svetim, kako bi govorili ne svoje vlastite riječi, nego riječi koje im je dao Bog.“

„Knjiga Otkrivenja mora se otvoriti narodu. Mnogi su poučeni da je to zapečaćena knjiga, ali ona je zapečaćena samo onima koji odbacuju istinu i svjetlo. Istine koje ona sadrži moraju se objaviti kako bi ljudi imali priliku pripremiti se za događaje koji će se tako uskoro zbiti. Poruka trećega anđela mora se iznijeti kao jedina nada za spasenje svijeta koji propada.”

„Pogibelji posljednjih dana su pred nama, i u svojem djelu trebamo upozoravati ljude na opasnost u kojoj se nalaze. Neka se ne ostave netaknutima svečani prizori za koje je proroštvo

otkrilo da će se uskoro zbiti. Mi smo Božji glasnici i nemamo vremena za gubljenje. Oni koji žele biti suradnici s našim Gospodinom Isusom Kristom pokazat će duboko zanimanje za istine koje se nalaze u ovoj knjizi. Perom i glasom nastojat će jasno iznijeti divne stvari koje je Krist došao otkriti s neba.” Signs of the Times, 4. srpnja 1906.

Prije više od sto godina, 1906., bilo nam je rečeno da ćemo uskoro „stupiti u ispunjenje događaja za koje je Krist pokazao Ivanu da će se zbiti“. Poruka je 1906. još uvijek bila zapečaćena. Važno je razumjeti da se poruka Otkrivenja Isusa Krista otkriva Božjem narodu neposredno prije nego što se događaji zbivaju. Rečeno nam je da je knjiga Otkrivenja „upravo ono što njezino ime označuje,—otkrivenje najvažnijih događaja koji će se zbiti u posljednjim danima povijesti ove zemlje“.

Ona se otvaraju kako bi Božji narod mogao dati upozorenje, da bi oni koji čuju upozorenje mogli „imati priliku pripremiti se za događaje koji će se tako uskoro zbiti.” Vrijedi zapaziti (jer Ivan predstavlja Božji narod u povijesti kada se poruka treba objaviti) da Ivan prepoznaje dva pitanja zbog kojih je bio progonjen. Upravo „zbog svoje vjerne pouzdanosti u riječ Božju i Kristovo svjedočanstvo” on „bijaše prognan na otok Patmos.” Bio je prognan zato što je prihvatio i Bibliju i Duh proroštva, koji je „svjedočanstvo Isusovo.”

I padoh ničice k nogama njegovim da mu se poklonim. A on mi reče: Gledaj da toga ne učiniš! Ja sam tvoj subrat i subrat tvoje braće koja imaju svjedočanstvo Isusovo. Bogu se pokloni! Jer svjedočanstvo Isusovo duh je proroštva. Otkrivenje 19,10.

Ivan predstavlja narod na svršetku svijeta koji razumije poruku Otkrivenja Isusa Krista i koji je progonjen zato što uzdiže i Bibliju i Duh proroštva.

U prva tri retka prvoga poglavlja naglašava se proces priopćavanja između Boga Oca i njegovih slugu. Dvadeset i drugo poglavlje nadodaje pripovijesti o procesu priopćavanja. Ta dva odlomka predstavljaju početak i završetak knjige Otkrivenje te zajedno detaljno prikazuju Ivanovu ulogu u proročkom prikazu. On nije samo onaj koji je zapisao riječi Otkrivenja, nego također predstavlja one na svršetku svijeta koji prenose posljednju opomenu.

Gospodin dade riječ: veliko bijaše mnoštvo onih koji je navješćivahu. Psalam 68,11

Ivan je „vidio” i „čuo” „stvari” koje sačinjavaju poruku te mu je zapovjedbano da poruku napiše i pošalje crkvama.

Govoreći: Ja sam Alfa i Omega, Prvi i Posljednji; i: Što vidiš, napiši u knjigu i pošalji sedmerim crkvama koje su u Aziji: u Efez, i u Smirnu, i u Pergam, i u Tijatiru, i u Sard, i u Filadelfiju, i u Laodiceju. Otkrivenje 1,19.

Ono što je „čuo” i „vidio” bilo mu je zapovjedbano zapisati i poslati sedmerim crkvama u Maloj Aziji, ali kada je došao red na pojedine crkve, Isus je poruke izravno diktirao Ivanu, jer svaka poruka svakoj od sedam crkava započinje izrazom: „I anđelu crkve u ... napiši.” Isus je pojedinačne poruke crkvama diktirao osobno.

Isus je izdiktirao Ivanu, a također je Isus rekao Ivanu da zapiše što je vidio i čuo, a jednom je Isus rekao Ivanu da „ne” zapiše ono što je čuo.

I povika iza glasa, kao kad lav riče; i kad povika, sedam gromova progovori svojim glasovima. I kad sedam gromova progovori svojim glasovima, htjedoh pisati; i čuh glas s neba koji mi govori: Zapečati ono što progovori sedam gromova i ne piši toga. Otkrivenje 10,3.4.

Ivanu je bilo rečeno da zapečati ono što progovoriše sedam gromova, i time je zapečatio poruku sedam gromova, kao što je Danielu bilo zapovjedbno da zapečati svoju knjigu do vremena svršetka.

A ti, Danijele, zatvori ove riječi i zapečati knjigu do vremena svršetka: mnogi će tumarati amo-tamo i znanje će se umnožiti.... A on reče: Idi svojim putem, Danijele, jer su ove riječi zatvorene i zapečaćene do vremena svršetka. Daniel 12,4.9.

„Nakon što je ovih sedam gromova izgovorilo svoje glasove, Ivanu dolazi nalog, kao i Danielu u vezi s knjižicom: ‘Zapečati ono što je izgovorilo sedam gromova.’” The Seventh-day Adventist Bible Commentary, volume 7, 971.

Ono što utvrđujemo jest da je i na kraju i na početku knjige Otkrivenja prepoznata jedna poruka. Prepoznat je i postupak prenošenja te poruke. Posebno se razmatra uloga koju Ivan ima u prenošenju poruke. Ponekad je jednostavno zapisivao ono što je vidio i čuo. U drugim prilikama bilo mu je diktirano, a jednom mu je bilo rečeno da ne zapisuje ono što je čuo. Poruku Otkrivenja Isusa Krista daje Otac, Isusu, Gabrielu, a zatim proroku Ivanu, kojemu je povjerena odgovornost da zapiše poruku i pošalje je crkvama.

Napiši ono što si vidio, i ono što jest, i ono što će se dogoditi poslije ovoga. Otkrivenje 1,19.

Moguće je čitati taj redak, a da se ne prepozna proročko načelo prepoznato u zapovijedi danoj Ivanu da piše. Zapisivati „stvari” koje su viđene i čute znači bilježiti sadašnju povijest, jer su u Ivanovo vrijeme te „stvari” bile. Bilježenje sadašnje povijesti i, čineći to, istodobno zapisivanje onoga što će biti u budućnosti, temeljno je proročko pravilo u knjizi Otkrivenja. Ivan se koristi kako bi se upravo to načelo i njegova važnost naglasili i prikazali, jer mu je u biti bilo rečeno da zapiše „ono što jest, i” čineći tako pisat ćeš „ono što će se dogoditi poslije”, jer se povijest ponavlja. Ta je proročka tehnika Isusov potpis, jer potpis je ime, a njegovo je ime u prvom poglavlju Otkrivenja Alfa i Omega. On poistovjećuje svršetak s početkom.

Tek smo započeli proučavanje „Otkrivenja Isusa Krista” i trenutačno razmatramo prva tri retka prvoga poglavlja. Završna poruka upozorenja, naslovljena „Otkrivenje Isusa Krista”, prenosi se od nebeskoga Oca Isusu, od Isusa Gabrielu, od Gabrielu Ivanu, koji je bilježi u knjigu da bude poslana crkvama. Budući da je poruka tako izravno nazvana „Otkrivenje Isusa Krista”, važno je zapaziti da je, od svih sastavnica koje su ljudima napisane po nadahnutoj Riječi otkrivajući Krista, ona jedna značajka onoga tko i što Isus jest prikazana u Ivanovoj djelatnosti bilježenja poruke. Dok je pisao ono što je tada bilo, ujedno je pisao i ono što će tek biti.

Istina o ponavljanju povijesti prikazana je kada Ivan zapisuje upozorenje za svoje doba i naraštaj, koje je ujedno i upozorenje za buduće vrijeme. Kada je Ivan pisao sedmerim crkvama na početku kršćanske Crkve, također je ispisivao upozorenje za kršćansku Crkvu na svršetku svijeta. Ovo obilježje Kristova karaktera prikazano je kada se Krist naziva Alfa i Omega, ili početak i svršetak, ili prvi i posljednji. Štoviše, Biblija ovo obilježje Kristova karaktera prepoznaje kao ono što dokazuje da je on jedini Bog.

U prvom poglavlju Otkrivenja nalazimo Isusa kako se poistovjećuje kao Alfa i Omega.

Bijah u u Duhu na Dan Gospodnji te začuh iza sebe snažan glas, kao glas trube, koji govoraše: Ja sam Alfa i Omega, prvi i posljednji; i: što vidiš, napiši u knjigu i pošalji sedmerim crkvama koje su u Aziji: u Efez, i u Smirnu, i u Pergam, i u Tijatiru, i u Sard, i u Filadelfiju, i u Laodiceju.

I okrenuh se da vidim glas koji mi govoraše. I okrenuvši se, vidjeh sedam zlatnih svijećnjaka; i posred sedam svijećnjaka jednoga nalik Sinu čovječjemu, odjevena u haljinu do nogu i opasana po prsima zlatnim pojasom. Glava njegova i kosa bijahu bijele kao vuna, bijele kao snijeg; i oči njegove kao plamen ognjeni; i noge njegove nalik mjedi užarenoj, kao u peći raskaljenoj; i glas njegov kao šum voda mnogih. I u desnici svojoj imaše sedam zvijezda; i iz usta njegovih izlažaše oštar mač s dvije oštrice; i lice njegovo bijaše kao sunce kad sjaji u sili svojoj.

I kad ga vidjeh, padoh k njegovim nogama kao mrtav. I položi svoju desnicu na me govoreći mi: Ne boj se; ja sam Prvi i Posljednji. Otkrivenje 1,10–17.

U ovim se redcima nalazi mnogo istine, no ovdje bih jednostavno istaknuo da je Ivan, kada je čuo Kristov glas poput trube i okrenuo se da vidi Tko je to koji mu govori, ugledao Isusa Krista kao nebeskoga Velikog Svećenika u Svetinji nebeskoga Svetišta. Isus se zatim poistovjetio kao Alfa i Omega te kao Prvi i Posljednji. U poruci i njezinu prenošenju u prva tri retka našli smo niz istine koji je odgovarao nizu istine na kraju Otkrivenja. Kao Alfa i Omega, Isus prikazuje svršetak početkom, posljednje prvim. Na kraju knjige Otkrivenja, kao i na početku, On se ponovno poistovjećuje kao Alfa i Omega.

I reče mi: Ove su riječi vjerne i istinite; i Gospodin Bog svetih proroka posla svojega anđela da pokaže svojim slugama što se uskoro mora zbiti. Evo, dolazim ubrzo: blagoslovljen je onaj koji drži riječi proroštva ove knjige.

I ja, Ivan, vidjeh ovo i čuh. I kad čuh i vidjeh, padoh ničice da se poklonim pred nogama anđela koji mi ovo pokaza. Tada mi reče: Gledaj da toga ne učiniš! Jer ja sam tvoj susluga i susluga tvoje braće, proroka, i onih koji drže riječi ove knjige. Bogu se pokloni.

I reče mi: Ne zapečati riječi proroštva ove knjige, jer je vrijeme blizu.

Tko čini nepravdu, neka i dalje čini nepravdu; i tko je nečist, neka i dalje bude nečist; i tko je pravedan, neka i dalje čini pravdu; i tko je svet, neka i dalje bude svet.

I evo, dolazim ubrzo; i plaća moja sa mnoom je, da uzvratim svakomu prema djelu njegovu. Ja sam Alfa i Omega, početak i svršetak, prvi i posljednji. Otkrivenje 22,7–13.

Knjiga Otkrivenja pomno opisuje da će, kada Ivan zabilježi poruku, ta poruka biti utemeljena na načelu da početak oslikava svršetak. Ta je poruka prva istina otkrivena u Knjizi Otkrivenja, a ta ista istina posljednja je o kojoj se govori u knjizi. I u svjedočanstvu na početku i na završetku Knjige Otkrivenja, Isus se poistovjećuje kao Alfa i Omega, početak i svršetak, te kao Prvi i Posljednji.

Prva tri retka knjige Otkrivenja prepoznaju posljednju poruku upozorenja čovječanstvu. To je upozorenje koje prethodi sedam posljednjih zala i Drugom Kristovu dolasku. Poruka Otkrivenja Isusa Krista bila je „poslana i označena” „po njegovu anđelu”.

Ta ista poruka upozorenja zatim se prepoznaje u posljednjem odlomku Otkrivenja, a također je prikazana kao treći anđeo iz četrnaestog poglavlja Otkrivenja.

I za njima pođe treći anđeo govoreći jakim glasom: Ako se tko klanja Zvijeri i njezinu kipu te primi žig na svoje čelo ili na svoju ruku, i on će piti vino gnjeva Božjega, natočeno nerazrijeđeno u čašu srdžbe njegove; i bit će mučen ognjem i sumporom pred svetim anđelima i pred Janjetom. I dim njihove muke uzlazi u vijekove vjekova; i nemaju pokoja ni danju ni noću oni koji se klanjaju Zvijeri i njezinu kipu, i tko god prima žig imena njezina. Otkrivenje 14:9–11.

Posljednja poruka upozorenja jest poruka predstavljena kao treći anđeo. To je posljednje upozorenje jer izravno identificira posljednju kušnju za čovječanstvo. Postoji još jedan anđeo koji slijedi i pridružuje se trećemu anđelu, a i taj je anđeo također posljednja poruka upozorenja.

I nakon toga vidjeh drugoga anđela gdje silazi s neba, imajući veliku vlast; i zemlja se prosvijetli od njegove slave. I povika silno jakim glasom govoreći: Pade, pade Babilon veliki, i postade prebivalište đavola, i tamnica svakoga nečistoga duha, i krletka svake nečiste i mrske ptice. Jer svi su narodi pili od vina gnjeva njezina bluda, i kraljevi zemaljski bludničili su s njom, i trgovci zemaljski obogatili su se od obilja njezina raskoša.

I začuh drugi glas s neba gdje govori: Iziđite iz nje, narode moj, da ne budete sudionici njezinih grijeha i da ne primite od njezinih zala. Jer grijesi njezini dopriješe sve do neba, i Bog se spomenu njezinih bezakonja. Otkrivenje 18,1–5.

Poruka koja je Otkrivenje Isusa Krista prikazana je u prvom, četrnaestom, osamnaestom i dvadeset drugom poglavlju. Poruka je označena anđelom koji je u prvom i posljednjem navodu u Otkrivenju prepoznat kao anđeo Gabrijel, a zatim je u četrnaestom i osamnaestom poglavlju poruka simbolično prikazana anđelom koji leti nebom ili silazi s neba.

Anđeo koji silazi s neba u osamnaestom poglavlju ranije je predoznačen u desetom poglavlju, kada anđeo silazi i stavlja jednu nogu na kopno, a drugu na more. Taj anđeo ima knjigu koju je Ivanu zapovijeđeno pojesti, a koja njegova usta čini slatkima, a utrobu gorkom. Knjiga koju Ivan jede jest poruka, a poruka predstavljena tom malom knjigom predoznačuje poruku anđela iz Otkrivenja osamnaest, pa je i ona prikaz završne poruke upozorenja.

Rečeno nam je da je Božja poruka bila poslana i označena po anđelu; i kada pomno potražimo kako je završna poruka upozorenja prikazana u knjizi Otkrivenja, nalazimo da anđeo sedam puta

označuje završnu poruku upozorenja. U prvom i u posljednjem slučaju bio je to anđeo Gabriel. Zatim u desetom poglavlju Otkrivenja imamo anđela koji silazi s malom knjigom u svojoj ruci. U četrnaestom poglavlju Otkrivenja imamo još tri anđela, koji svi predstavljaju završnu poruku upozorenja. Potom u osamnaestom poglavlju Otkrivenja imamo drugoga anđela koji predstavlja tu istu završnu poruku upozorenja. Sedam završnih poruka upozorenja predstavljeno je anđelima. Prvi i posljednji jesu anđeo Gabriel, a pet anđela između prvoga i posljednjega jesu simbolični anđeli.

Naravno, svaka od sedam crkava također ima anđela, ali oni nose poruku crkvama, dok je posljednja poruka upozorenja o kojoj smo raspravljali poruka koja kao svoje slušateljstvo obuhvaća cijeli svijet.

Svaku od sedam proročkih linija koje predstavljaju završnu poruku upozorenja valja pomno procijeniti i uskladiti jednu s drugom, no u ovom trenutku želim jednostavno definirati osnovno načelo Alfe i Omega. Prvi put kada se neka tema spominje u Božjoj riječi jest najvažnija referenca. Prvi put kada se „sjeme“ spominje u Bibliji nalazi se u Postanku 1,11, gdje nam je rečeno da će sjeme rađati „po svojoj vrsti“. Prvo spominjanje sjemena naglašava da ono ima DNK nužan za vlastito razmnožavanje. Isus je Božju Riječ označio kao sjeme.

Istoga dana Isus iziđe iz kuće i sjede uz more. I skupiše se k njemu velika mnoštva, tako da uđe u lađu i sjede; a sve mnoštvo stajalo na obali. I govoraše im mnogo toga u prispodobama govoreći:

Gle, sijač iziđe sijati; i kad je sijao, neko sjeme pade uz put, i dodoše ptice te ga pozobaše. Neko pade na kamenita mjesta, gdje nije bilo mnogo zemlje; i odmah niknu, jer nije imalo duboke zemlje. A kad je sunce ogrijalo, izgori; i budući da nije imalo korijena, usahnu. A neko pade među trnje; i trnje uzraste te ga uguši. A drugo pade na dobru zemlju i donese plod: jedno stostruk, drugo šezdesetostruk, treće tridesetostruk. Tko ima uši da čuje, neka čuje.

I pristupiše učenici i rekoše mu: Zašto im govoriš u prispodobama?

A on odgovori i reče im: Jer vama je dano znati tajne kraljevstva nebeskoga, a njima nije dano. Jer tko ima, dat će mu se, i imat će u izobilju; a tko nema, od njega će se uzeti i ono što ima. Zato im govorim u prispodobama: jer gledajući ne vide, i slušajući ne čuju, niti razumiju. I na njima se ispunja proročanstvo Izaijino, koje govori: Slušanjem ćete slušati, i nećete razumjeti; i gledanjem ćete gledati, i nećete opaziti. Jer je srce ovoga naroda otvrdnulo, i uši su im otežale za slušanje, i oči svoje zatvoriše; da ne bi kada očima vidjeli, i ušima čuli, i srcem razumjeli, i obratili se, te da ih izliječim.

Ali blago vašim očima, jer vide; i vašim ušima, jer čuju. Jer zaista, kažem vam, da su mnogi proroci i pravednici željeli vidjeti ono što vi vidite, i nisu vidjeli; i čuti ono što vi čujete, i nisu čuli.

Čujte dakle prispodobu o sijaču.

Kad tko čuje riječ o kraljevstvu, a ne razumije je, tada dolazi Zli i otima ono što je posijano u njegovu srcu. To je onaj koji je primio sjeme uz put.

A onaj koji je primio sjeme na kamenita mjesta, to je onaj koji sluša riječ i odmah je s radošću prima; ali nema korijena u sebi, nego traje samo neko vrijeme: jer kad zbog riječi nastane nevolja ili progonstvo, odmah se sablažni.

A onaj koji je posijan među trnje jest onaj koji sluša riječ; ali briga ovoga svijeta i prijevarnost bogatstva guše riječ, te on postaje bez ploda.

A onaj koji je posijan na dobru zemlju jest onaj koji sluša riječ i razumije je; on također donosi rod te daje: jedan stotruko, drugi šezdesetotruko, a treći tridesetotruko. Matej 13,1–23.

Sjeme, koje je Božja Riječ, ima sav DNK potreban da proizvede potpunu biljku. Prvo spominjanje neke teme u Božjoj Riječi sadrži sve elemente te teme koji postoje. Ta se činjenica prepoznaje kao „pravilo prvoga spominjanja“. Što se to pravilo pominje ispituje, to postaje sigurnije.

Prije nego što nastavimo s našim tumačenjem Alfe i Omega te definicijom Božje Riječi kao sjemena, vrijedno je razmotriti, iz odlomka koji smo upravo naveli u Mateju, neke važne točke za naše razmatranje knjige Otkrivenja. Svi proroci govore o svršetku svijeta.

„Svaki od drevnih proroka govorio je manje za svoje vlastito vrijeme nego za naše, tako da je njihovo prorokovanje na snazi za nas. ‘A sve se to njima događalo za uzor; i napisano je za opomenu nama, na koje su došli svršeci svijeta.’ 1 Corinthians 10:11. ‘Njima se objavi da ne sebi, nego nama služahu onim što vam sada javiše oni koji vam propovijedahu evanđelje po Duhu Svetome poslanome s neba; u što anđeli žele proniknuti.’ 1 Peter 1:12....”

„Biblija je sabrala i zajedno povezala svoja blaga za ovaj posljednji naraštaj. Svi veliki događaji i svečani zbivanja povijesti Staroga zavjeta bili su, i jesu, da se ponavljaju u crkvi u ovim posljednjim danima.” Selected Messages, knjiga 3, 338, 339.

Ovaj odlomak pruža tri svjedoka (Pavla, Petra i Ellen White) koji svjedoče o činjenici da svi proroci govore o svršetku svijeta, upravo o vremenu kada se otkriva tajna u knjizi Otkrivenja. Stoga, kada je u trinaestom poglavlju Evanđelja po Mateju Isus rekao: „blago vašim očima, jer vide; i vašim ušima, jer čuju. Jer zaista vam kažem da su mnogi proroci i pravednici željeli vidjeti ono što vi gledate, i nisu vidjeli; i čuti ono što vi slušate, i nisu čuli“, On je izražavao isti blagoslov koji je zabilježen u prva tri retka prvoga poglavlja Otkrivenja.

Blagoslovljen je onaj koji čita i oni koji slušaju riječi ovoga proročanstva te drže ono što je u njemu zapisano, jer je vrijeme blizu. Otkrivenje 1,3.

Isus je iznio prispodobu o Sijaču, a zatim su učenici bili potaknuti da mu se obrate u vezi s tom prispodobom. No prije nego što su bili uvedeni u razgovor s Isusom, On je rekao njima, a još važnije nama: „Tko ima uši da čuje, neka čuje.“

Isus iznosi prispodobu i zaključuje je upozorenjem za one koji će — čuti. Zatim su učenici uvedeni u raspravu u kojoj Isus obrađuje najmanje tri značajne misli. On utvrđuje razliku između dviju skupina slušatelja, a pritom se poziva na odlomak iz knjige Izaije kako bi pružio drugo svjedočanstvo o dvjema skupinama slušatelja (jer valja se sjetiti da je sve to postavljeno u kontekstu onih koji će čuti). Treća misao koju iznosi, uz dvije skupine slušatelja i knjigu Izaije kao

drugo svjedočanstvo, jest činjenica da je Riječ Božja sjeme. Činjenica da je Riječ Božja sjeme stoga je dio onoga što trebaju čuti oni koji čuju Otkrivenje Isusa Krista u prvom poglavlju Otkrivenja. U prva tri retka postoje dva slušatelja, kao što u Mateju trinaest postoje dvije skupine slušatelja. Matej trinaest jednostavno dodaje određeni uvid u različite načine na koje oni koji odbijaju čuti donose odluku da ne čuju. A svjedočanstvo Izaije dodaje još više poruci koju trebamo čuti.

One godine kad umrije kralj Uzija vidjeh i Gospodina gdje sjedi na prijestolju, visoku i uzvišenu, i skut njegov ispuni hram. Iznad njega stajahu serafimi: svaki imaše po šest krila; dvama pokrivaše lice svoje, dvama pokrivaše noge svoje, a dvama letjaše. I vikahu jedan drugomu govoreći: Svet, svet, svet, Gospod nad vojskama: sva je zemlja puna slave njegove. I pragovi na vratima zadrhtaše od glasa onoga koji vikaše, i dom se napuni dimom.

Tada rekoh: Jao meni! Jer sam izgubljen; jer sam čovjek nečistih usana, i prebivam usred naroda nečistih usana; jer su moje oči vidjele Kralja, Gospoda nad vojskama.

Tada doletje k meni jedan od serafina, držeći u ruci živ ugljen, koji je uzeo kliještima sa žrtvenika. I prisloni ga na moja usta te reče: Evo, ovo se dotaklo tvojih usana; i uklonjena je tvoja bezakonost, i tvoj je grijeh očišćen.

Tada začuh glas Gospodnji kako govori: Koga da pošaljem i tko će poći za nas? Tada rekoh: Evo me, mene pošalji.

I reče: Idi i reci ovomu narodu: Doista ćete slušati, ali nećete razumjeti; i doista ćete gledati, ali nećete shvatiti. Otežaj srce ovomu narodu, učini da im uši otežaju, i zatvori im oči; da ne vide svojim očima, i ne čuju svojim ušima, i ne razumiju svojim srcem, i ne obrate se, i ne budu iscijeljeni.

Tada rekoh: Gospodine, dokle? A on odgovori: Dok gradovi ne opuste bez stanovnika, i kuće bez čovjeka, i zemlja sasvim ne opusti, i dok Gospod ne udalji ljude daleko, te bude veliko pustošenje usred zemlje. Ali će još u njoj biti desetina, i ona će se vratiti, i bit će proždrti; kao terebint i kao hrast, kojima ostaje panj kad odbace lišće: tako će sveto sjeme biti njezin panj. Izaija 6:1–13.

Naravno, ovaj odlomak iz Izaije doista je zadržavajući u dubini proročkih tema koje obrađuje. Mnoge od tih tema više su puta razmatrane u Habakukovim tablicama, stoga ćemo jednostavno sažeti one točke iz odlomka koje podupiru naše razmatranje Isusova upućivanja na to da je Njegova riječ sjeme.

Utvrđeno je da Izaija u tom odlomku predstavlja proroka, a stoga i Božji narod na svršetku vremena. Još važnije za našu tvrdnju, Izaija predstavlja narod koji je živio u grijehu, dok je djelovao unutar Božje crkve. Sve dok Izaija nije primio otkrivenje Božje slave, nije prepoznao vlastitu grešnost. Bio je laodicejski, bio je slijep.

„Izaija je osuđivao grijeh drugih; ali sada vidi da je i sam izložen istoj osudi koju je izrekao nad njima. Bio je zadovoljan hladnim, beživotnim obredom u svojem štovanju Boga. To nije znao sve dok mu nije bilo dano viđenje Gospodina. Kako su se neznatnima sada činili njegova

mudrost i darovi dok je promatrao svetost i veličanstvo Svetišta. Kako je bio nedostojan! kako neprikladan za svetu službu! Njegov se pogled na samoga sebe mogao izraziti riječima apostola Pavla: 'Jadan li sam ja čovjek! Tko će me izbaviti od tijela ove smrti?'"

„Ali Izaiji je u njegovoj tjeskobi poslana pomoć. 'Tada doletje k meni jedan od serafo držeći u ruci žeravicu, koju je kliještima uzeo s oltara. I dotače se njome mojih usta i reče: Evo, ovo se dotaklo tvojih usana; tvoja je krivnja uklonjena i tvoj je grijeh očišćen.' Izaija 6,6.7.

„Viđenje dano Izaiji predstavlja stanje Božjega naroda u posljednjim danima. Njima je dana prednost da vjerom vide djelo koje se odvija u nebeskom svetištu. 'I hram se Božji otvori na nebu, i pokaza se u hramu njegovu kovčeg saveza njegova.' Dok vjerom gledaju u Svetinju nad svetinjama i vide Kristovo djelo u nebeskom svetištu, uviđaju da su narod nečistih usana — narod čije su usne često govorile ispraznost i čiji darovi nisu bili posvećeni i uporabljeni na slavu Božju. S pravom mogu očajavati kad svoju vlastitu slabost i nedostojnost uspoređuju s čistoćom i ljupkošću slavnog Kristova karaktera. Ali ako oni, poput Izaije, prime dojam koji Gospodin namjerava utisnuti u srce, ako ponize svoje duše pred Bogom, za njih ima nade. Luk obećanja nad prijestoljem je, i djelo učinjeno za Izaiju bit će izvršeno u njima. Bog će odgovoriti na molbe koje dolaze iz skrušena srca.“

„Svrha ovog velikog i svečanog Božjeg djela jest sabrati snopove u nebesku žitnicu; jer će se zemlja ispuniti slavom Gospodnjom. Neka se stoga nitko ne obeshrabri kada vidi prevladavajuću opaćinu i čuje govor koji dolazi s nečistih usana. Kada se sile tame postroje protiv Božjeg naroda; kada Sotona okupi svoje snage za posljednji veliki sukob i njegova se moć učini velikom i gotovo nadmoćnom, [tada] će jasan pogled na božansku slavu, na prijestolje visoko i uzvišeno, nadsvođeno lukom obećanja, dati utjehu, sigurnost i mir.”
Review and Herald, 22. prosinca 1896.

Viđenje „predstavlja stanje Božjega naroda u posljednjim danima”. Božji narod u posljednjim danima jesu Laodikejci.

I anđelu crkve u Laodiceji napiši: Ovo govori Amen, vjerni i istiniti svjedok, početak Božjega stvorenja: Znam tvoja djela, da nisi ni studen ni vruć. O, da si studen ili vruć! Tako, budući da si mlak, i nisi ni studen ni vruć, izbljuvat će te iz svojih usta. Jer govoriš: Bogat sam, i obogatio sam se, i ništa mi ne treba; a ne znaš da si nevoljan, i jadan, i siromah, i slijep, i gol. Savjetujem ti da od mene kupiš zlato žeženo u ognju, da se obogatiš; i bijele haljine, da se odjeneš i da se ne pokaže sramota tvoje golotinje; i pomaži svoje oči mašću za oči, da progledaš.

Koje ja ljubim, one ukoravam i stegom odgajam; budi, dakle, revan i pokaj se. Evo, stojim na vratima i kucam: ako tko čuje moj glas i otvori vrata, ući će k njemu i blagovat će s njime, i on sa mnom. Onomu koji pobijedi dat ću da sjedi sa mnom na mome prijestolju, kao što i ja pobijedih te sjedoh sa svojim Ocem na njegovu prijestolju.

Tko ima uho, neka čuje što Duh govori crkvama. Otkrivenje 3,14–22.

„Poruka crkvi Laodicejaca zapanjujuća je osuda i primjenjiva je na Božji narod u sadašnje vrijeme.”

„I anđelu crkve u Laodiceji napiši: Ovo govori Amen, vjerni i istiniti Svjedok, početak Božjega stvorenja: Znam tvoja djela, da nisi ni studen ni vruć. O, da si studen ili vruć! Tako, jer si mlak, i nisi ni studen ni vruć, izbljuvat ću te iz svojih usta. Jer govoriš: Bogat sam, obogatio sam se i ništa mi ne treba; a ne znaš da si upravo ti jadan, bijedan, siromašan, slijep i gol.”

„Gospodin nam ovdje pokazuje da poruka koju Njegovu narodu trebaju nositi propovjednici koje je On pozvao da opominju narod nije poruka mira i sigurnosti. Ona nije samo teorijska, nego praktična u svakom pogledu. Božji je narod u poruci Laodicejcima prikazan kao onaj koji se nalazi u stanju tjelesne sigurnosti. Oni spokojno počivaju, vjerujući za sebe da su u uzvišenom stanju duhovnih postignuća. ‘Jer govoriš: Bogat sam, i obogatio sam se, i ništa ne trebam; a ne znaš da si nesretan, i jadan, i siromašan, i slijep, i gol.’”

„Kakva veća obmana može snaći ljudske umove od pouzdanja da su u pravu kada su posve u krivu! Poruka Istinitoga Svjedoka nalazi Božji narod u žalosnoj obmani, a ipak pošten u toj obmani. Oni ne znaju da je njihovo stanje žalosno u Božjim očima. Dok se oni kojima je upućena laskaju da se nalaze u uzvišenom duhovnom stanju, poruka Istinitoga Svjedoka razbija njihovu sigurnost zapanjujućom osudom njihova stvarnog stanja duhovne sljepoće, siromaštva i bijede. To svjedočanstvo, tako oštro i strogo, ne može biti pogrešno, jer govori Istiniti Svjedok, i Njegovo svjedočanstvo mora biti točno.

„Teško je onima koji se osjećaju sigurnima u svojim postignućima i koji sebe smatraju bogatima u duhovnom znanju primiti poruku koja objavljuje da su u zabludi i da im je potrebna svaka duhovna milost. Neposvećeno je srce ‘prijevarnije od svega i opako preko svake mjere.’ Pokazano mi je da mnogi laskaju sebi da su dobri kršćani, a nemaju ni zrake svjetlosti od Isusa. Nemaju za sebe živo iskustvo u božanskom životu. Potrebno im je duboko i temeljito djelo poniženja samih sebe pred Bogom prije nego što će osjetiti svoju istinsku potrebu za ozbiljnim, ustrajnim naporom da zadobiju dragocjene milosti Duha.“ Testimonies, volume 3, 252, 253.

Kad je Izaija jednom bio obraćen iz svojega laodicejskog stanja, dragovoljno se javio da svijetu ponese posljednju poruku upozorenja. Treći redak šestoga poglavlja povezuje Izaijinu proročku povijest s proročkom poviješću Otkrivenja osamnaest, kada anđeo silazi i obasjava zemlju svojom slavom.

I nakon toga vidjeh drugoga anđela kako silazi s neba, imajući veliku vlast; i zemlja se prosvijetli njegovom slavom. Otkrivenje 18,1.

Izaija predstavlja Božji narod u vrijeme kada anđeo iz osamnaestoga poglavlja Otkrivenja silazi, jer kada je bio uzet u nebesko svetište, čuo je serafine kako proglašavaju: „Svet, svet, svet je Jahve nad Vojskama; sva je zemlja puna slave njegove.“ Izaija, kao i Ivan u Otkrivenju, predstavlja Božji narod koji proglašava posljednju poruku upozorenja. Ivan je Božji narod nazvao „ostatkom“, a Izaija ih je nazvao „desetinom“, odnosno desetkom. Korijenska riječ u hebrejskome znači „davati desetinu“.

Proročko pitanje „dokle?“ koje je Izaija postavio ponavlja se više puta u Božjoj riječi (a radi kratkoće, odgovor na pitanje „dokle?“ jest da ono označava dolazak nacionalnog zakona o nedjelji

u Sjedinjenim Državama.) Prema Ellen White, u to će vrijeme „nacionalni otpad biti praćen nacionalnom propašću”, a prema Izaiji to je onda kada „gradovi opuste bez stanovnika, i kuće ostanu bez čovjeka, i zemlja sasvim opusti, i Gospod udalji ljude daleko, te nastane veliko napuštanje usred zemlje.” „Veliko napuštanje usred zemlje” jest ono „mnogi” koji bivaju oboreni pri Nedjeljnom zakonu prema Danielu 11:41. To su osobe iz Izaije šest i Mateja trinaest koje imaju oči, ali ne vide, i imaju uši, ali ne čuju, a također i oni iz Otkrivenja tri koji odbijaju savjet upućen laodicejskoj crkvi.

Ući će i u krasnu zemlju, i mnoge će zemlje biti oborene; ali će mu ove izmaknuti iz ruke:
Edom i Moab i prvaci sinova Amonovih. Daniel 11:41

Izaija je imao viđenje Isusa Krista u Njegovu svetištu, kao i Ivan u Otkrivenju. Izaija predstavlja „desetinu” ili desetak koji se „vraća” i „bit će pojedena” kao drvo. Hebrejska riječ prevedena kao „pojedena” znači proždrijeti ognjem. Ipak, „desetina” u sebi ima „supstancu” koju oganj ne proždire. Očito devet desetina nije imalo tu supstancu? Oganj prikazan kao onaj koji proždire i sažiže drvo teil i hrast jest oganj Vjesnika Saveza koji iznenada dolazi u svoj hram u knjizi proroka Malahije.

Evo, ja ću poslati glasnika svojega, i on će pripremiti put preda mnom; i iznenada će doći u hram svoj Gospodin, kojega vi tražite, i Anđeo Saveza, kojemu se radujete: evo, on dolazi, veli Jahve nad vojskama.

Ali tko će podnijeti dan njegova dolaska? i tko će opstati kad se on pojavi? jer on je kao oganj ljevačev i kao sapun bjeliočev. I sjedit će kao ljevač i pročišćivač srebra; i pročišćavat će sinove Levijeve i prečistit će ih kao zlato i srebro, da bi prinijeli Gospodu prinos u pravednosti. Tada će prinos Jude i Jeruzalema biti ugodan Gospodu kao u dane starine i kao u prijašnje godine. Malahija 3:1–4.

Izaijina desetina, (koja je desetak), također je Malahijev „prinos u pravednosti“. Malahijev je prinos Božji narod, predstavljen kao „sinovi Levijevi“ koji se pročišćuju ognjem kako bi se proizveo „prinos u pravednosti“, a oni koje oganj „proždire“ u Izaijinu svjedočanstvu jesu desetina, odnosno desetak.

Prema milosti Božjoj koja mi je dana, kao mudar graditelj postavio sam temelj, a drugi na njemu gradi. Ali neka svaki pazi kako na njemu gradi. Jer nitko ne može postaviti drugoga temelja osim onoga koji je postavljen, a taj je Isus Krist. A gradi li tko na tome temelju zlato, srebro, drago kamenje, drvo, sijeno, slamu, djelo će svakoga izaći na vidjelo; jer će ga onaj Dan pokazati, budući da se u ognju otkriva; i oganj će iskušati kakvo je čije djelo. 1
Corinthians 3:10–13.

Pavao ovdje izjavljuje da će djelo svakoga čovjeka biti otkriveno „ognjem”. U Malahiji oganj spaljuje trosku. U Izaiji se očišćenje „desetine” zbiva „kad” odbace svoje lišće. Lišće je simbol prikrivenoga grijeha, pretvaranja i drskoga samopouzdanja, kako o tome svjedoče Adam i Eva.

Izaijina „desetina” ima u sebi bit koja ne može biti spaljena, a ta je bit „sveto sjeme”. Oni imaju Krista u sebi, nadu slave. Izaija je i sam „sveto sjeme” i također „desetina” s kojom se

poistovjećuje. I „sveto sjeme” i „desetina” vraćaju se iz laodicejskoga stanja u filadelfijsko stanje kroz Otkrivenje Isusa Krista u Njegovu Svetištu.

Viđenje Božje slave koje navodi Izaiju da poviče kako je propao, da je čovjek nečist i grešnik kojemu je potrebno oprostjenje, zbiva se u nebeskom Svetištu kada drveće odbacuje svoje lišće. Riječ „odbacuje” znači „izbaciti van” ili „posjeći” stablo. Ovdje je prikazano izbacivanje Laodiceje. „Desetina” ili Ostatak proći će kroz ognjeno „čišćenje” koje donosi Malahijin Glasnik Saveza, te će tako njihova ljudska djela biti duhovno spaljena, ostavljajući samo „bit” koja ne može izgorjeti, a to je „Sveto Sjeme”. Oni koji odbiju čuti bit će odbačeni poput mrtva suha lišća, ili izbljuvani iz usta Gospodnjih.

Isus je Sveto Sjeme, a sjeme u sebi ima sav potreban DNK da proizvede cijelu biljku. Riječ Božja jest sjeme, i stoga prvo spominjanje neke stvari u Riječi Božjoj sadrži sve informacije potrebne da se taj predmet dovede do pune zrelosti u vjerniku, ako se ispravno razumije.

Šesto poglavlje Izaije identificira narod koji neće „čuti” u razdoblju kada se MORA čuti kako bi se primio blagoslov poruke Otkrivenja Isusa Krista. Narod na koji je Isus upućivao bio je izabrani Božji narod; oni su bili Njegova žena, oni su bili Njegov saveznički narod, oni su bili drevni Izrael.

Drevni Izrael ili prvi Izrael predoznaje suvremeni Izrael ili posljednji Izrael. Božji narod na kraju svijeta jesu adventisti sedmoga dana, Njegov izabrani narod, Njegova žena, Njegov saveznički narod — suvremeni Izrael. Svjedočanstvo Izaijine povijesti, združeno s Kristovom poviješću, pruža dva svjedoka koja potvrđuju da će na kraju svijeta adventizam sedmoga dana biti u izgubljenom i nespašivom „stanju“, predstavljenom u poruci Laodiceji.

Oni zapravo nisu nespašivi, nego su jednostavno nespašivi u svome laodicejskom stanju, kao što je Izaija bio prije svojega iskustva i kao što su bili Židovi iz Kristove povijesti.

Jedna od stvari koju laodikejac mora „čuti” jest prispodoba o sijaču. On u toj prispodobi mora „čuti” da je Riječ Božja „sjeme”, sveto sjeme. Kada se to „čuje”, tada se polaže temelj koji počinje otkrivati tajnu poruku Otkrivenja, jer je ta poruka obuhvaćena dubokim prepoznavanjem da je Isus Alfa i Omega, Prvi i Posljednji, Početak i Svršetak. Razumjeti odnos svršetka s početkom uključuje razumjeti da je Isus Riječ i da je On Sjeme.

U početku bijaše Riječ, i Riječ bijaše u Boga, i Riječ bijaše Bog. Ona u početku bijaše u Boga. Sve je po njoj postalo; i bez nje nije postalo ništa što je postalo. U njoj bijaše život; i život bijaše svjetlo ljudima. I svjetlo svijetli u tami; i tama ga ne obuze. Ivan 1,1–5.

A Abrahamu i njegovu potomstvu dana su obećanja. Ne kaže: „I potomstvima”, kao da ih je mnogo, nego kao o jednome: „I tvome potomstvu”, koje je Krist. Galaćanima 3,16.

Da bi se razumio odnos između svršetka i početka, potrebno je razumijevanje „pravila prvoga spomena”. Pravilo prvoga spomena utvrđuje da je početak neke teme najvažnija odrednica, jer sadrži cijelu priču, budući da je, kao Riječ Božja, sjeme. Posljednje spominjanje drugo je po važnosti u smislu da se ondje svi elementi priče povezuju, ne ostavljajući nerazriješenih pojedinosti. No upravo srednja spominjanja neke teme daju priči snagu i jasnoću, te je u tom

smislu sredina jednako bitna kao i početak ili svršetak.

O ovoj temi ima još mnogo toga što valja razmotriti, no vraćajući se odlomku u Mateju trinaestom poglavlju, možemo zapaziti da je Isus prepoznao dvije skupine ljudi: one koji čuju i one koji ne čuju. On utvrđuje više od jednoga načina na koji se ne čuje, ali potom izriče blagoslov nad onima koji čuju.

Ali blago vašim očima, jer vide, i vašim ušima, jer čuju. Jer zaista vam kažem da su mnogi proroci i pravednici željeli vidjeti ono što vi gledate, i nisu vidjeli; i čuti ono što vi slušate, i nisu čuli. Vi dakle poslušajte prisposobu o sijaču. Matej 13,16–18.

Proročki gledano, ovaj je „blagoslov” stoga upravo isti onaj blagoslov iz Otkrivenja 1,3:

Blagoslovljen je onaj koji čita i oni koji slušaju riječi ovoga proroštva te drže što je u njemu napisano, jer je vrijeme blizu.

Isusovo upućivanje u Mateju trinaest na Izaiju šest, u vezi sa spisima Ellen White, potvrđuje da na svršetku svijeta postoje stvari koje se vide i čuju, a koje su bile toliko silne da su mnogi pravedni ljudi i proroci željeli živjeti u tom razdoblju vremena kada je posljednja poruka upozorenja trebala biti otpečaćena, i kada bi ih ljudi tada „vidjeli” i „čuli”.

Ivanu je bilo rečeno da zapečati ono što je „Sedam gromova” izreklo u desetom poglavlju, a u dvadeset i drugom poglavlju izriče se objava: „Ne zapečati riječi proroštva ove knjige: jer vrijeme je blizu.” Sljedeći redak označava završetak ljudskoga vremena kušnje. Neposredno prije završetka vremena kušnje izriče se objava da se otpečate „Sedam gromova”, što je jedini odlomak u knjizi Otkrivenja koji je u to vrijeme zapečaćen. O „Sedam gromova” obaviješteni smo da predstavljaju početak i završetak adventizma.

„Posebna svjetlost dana Ivanu, koja je bila izražena u sedam gromova, bila je prikaz događaja koji će se zbiti pod porukama prvoga i drugoga anđela....“

„Nakon što je ovih sedam gromova izreklo svoje glasove, Ivanu dolazi nalog kao i Danielu u pogledu knjižice: ‘Zapečati ono što je sedam gromova izreklo.’ To se odnosi na buduće događaje koji će biti otkriveni svojim redom.” The Seventh-day Adventist Bible Commentary, svezak 7, 971.

Sedam gromova predstavljaju događaje tijekom početka adventizma u povijesti poruke prvoga i drugoga anđela, od 1798. do 22. listopada 1844., a u istom gore navedenom članku obaviješteni smo da se Sedam gromova „odnose na buduće događaje koji će biti obznanjeni svojim redom.” Početna povijest adventizma predočuje završetak adventizma, jer Isus Krist, kao Alfa i Omega, stavlja svoj potpis na cjelokupnu povijest adventizma, jer je to povijest jednako sveta kao što je bila povijest drevnoga Izraela.

Prema Isusu u Mateju trinaest, ti su događaji ono što su proroci željeli vidjeti i zbog čega su učenici bili blagoslovljeni što to znaju. Ti učenici predstavljaju Božji narod na svršetku svijeta, koji je blagoslovljen zbog onoga što vidi i čuje. Ono što vidi i čuje jest poruka Otkrivenja Isusa Krista, koja je također predstavljena porukom Sedam gromova, a oni predstavljaju i mileritsku povijest i

povijest sto četrdeset i četiri tisuće.

„Sve poruke dane od 1840. do 1844. trebaju se sada iznositi sa silom, jer ima mnogo ljudi koji su izgubili svoje uporište. Poruke trebaju ići svim crkvama.”

„Krist je rekao: ‘Blago vašim očima, jer vide; i vašim ušima, jer čuju. Jer zaista vam kažem da su mnogi proroci i pravednici željeli vidjeti ono što vi vidite, i nisu vidjeli; i čuti ono što vi čujete, i nisu čuli’ [Matej 13:16, 17]. Blago očima koje su vidjele ono što se vidjelo 1843. i 1844. godine.

„Poruka je dana. I ne bi smjelo biti nikakva odgađanja u ponavljanju poruke, jer se znakovi vremena ispunjavaju; završno djelo mora biti izvršeno. Veliko djelo bit će učinjeno u kratkom vremenu. Uskoro će, po Božjem određenju, biti dana poruka koja će narasti u silan poklič. Tada će Daniel stajati na svojem mjestu da iznese svoje svjedočanstvo.” Manuscript Releases, sv. 21, 437.

Ellen White poistovjećuje povijest koju je Krist označio kao povijest koju su pravednici željeli vidjeti s poviješću milerita od 1840. do 1844. godine, a zatim kaže da će se „uskoro, po Božjem određenju, dati poruka koja će nabujati u glasan poklič”. „Glasan poklič” simbolizira završno upozorenje trećega anđela, i kada ta poruka bude dana, ponovit će povijest početka adventizma. Završna poruka upozorenja jesu „poruke” koje „trebaju poći svim crkvama”, i sve „poruke dane od 1840.–1844. sada trebaju biti iznesene sa silom.”

Alfa i Omega prikazuje svršetak s početkom. Ellen White navodi da „poruke trebaju ići svim crkvama“, a Isus je rekao Ivanu: „Ja sam Alfa i Omega, Prvi i Posljednji; i što vidiš, napiši u knjigu i pošalji sedmerim crkvama koje su u Aziji: u Efez, i u Smirnu, i u Pergam, i u Tijatiru, i u Sard, i u Filadelfiju, i u Laodiceju.“

Poruke iz 1840. do 1844. dio su onoga što treba biti poslano crkvama.